

FACTSHEET DRANK- EN VOEDSELVERPAKKINGEN

Schone Rivieren is een initiatief van IVN Natuureducatie, Plastic Soup Foundation en Stichting De Noordzee. Samen met consumenten, bedrijven en overheden werken we aan ons doel: plasticvrije rivieren in Nederland in 2030. Twee keer per jaar doet Schone Rivieren samen met meer dan duizend vrijwillige 'burgerwetenschappers' onderzoek naar de hoeveelheid, samenstelling en herkomst van afval in de Nederlandse rivierdelta. Uit de data die wordt verzameld blijkt dat plastic drank- en voedselverpakkingen behoren tot de meest gevonden plastic afvalproducten langs de Nederlandse rivieren.

RESULTATEN MONITORING VOORJAAR 2021

Plastic en piepschuim verpakkingen voor voedsel en dranken staan steevast bovenaan de lijst meest gevonden, geïdentificeerde items in en langs de Nederlandse rivieren (direct na ondefinieerbare stukjes plastic, welke het meest worden gevonden)¹. Bij de meest recente monitoring begin 2021 was dit wederom het geval, zoals te zien is in onderstaande tabel².

#	Soort afval	Gemiddeld aantal per 100 m rivieroever	Aanwezigheid op onderzochte rivieroever (%)
1	Ondefinieerbaar zacht plastic (kleiner dan 50 centimeter)	143	79%
2	Ondefinieerbaar piepschuim (kleiner dan 50 centimeter)	60	77%
3	Ondefinieerbaar hard plastic (kleiner dan 50 centimeter)	41	90%
4	Snoep-, chips- en snackverpakkingen	SUP	86%
5	Plastic drankverpakkingen (doppen, flesjes en wikkels)	SUP	89%
6	Vispluis	19	53%
7	Diverse houten stukken	13	38%
8	Glazen flessen en potten	12	69%
9	Voedselverpakkingen van plastic en piepschuim	SUP	65%
10	Diverse plastic stukken	7	50%
11	Plastic wattenstaafjes	SUP	37%
12	Plastic dun touw	6	60%
13	Sigarettenfilters	SUP	49%
14	Diverse stukken van textiel	4	45%
15	Sanitaire vochtige doekjes	SUP	27%

Ook uit de landelijke zwerfafvalmonitor blijkt dat 36% van het zwerfafval bestaat uit drank- en eetverpakkingen. Van dit deel van het zwerfafval bestaat 6% uit take-away bekers en 5% uit take-away bakjes en zakken. Ter vergelijking, het aandeel kleine flesjes is 5% en het aandeel blikjes is 11%³.

Jaarlijks gebruiken Nederlanders 26 miljard plastic voedselverpakkingen⁴. Veranderde consumptiepatronen, zoals meer onderweg eten en drinken (de to-go formule), evenals toename van eenpersoonshuishoudens resulteren in meer individueel verpakte voedselproducten en plasticgebruik. De markt voor kant-en-klare maaltijden en gemakproducten neemt toe, evenals het aantal verkooppunten van deze producten en het aantal winkels dat geheel gericht is op de to-go formule^{4,5}.

SINGLE USE PLASTIC (SUP)-RICHTLIJN

Op 3 juli 2021 gaat in Nederland de Single Used Plastic (SUP)-richtlijn in, op basis van Europese richtlijnen. Een aantal voedselgerelateerde plastic producten voor onderweg wordt onder deze regel verboden. Het gaat onder anderen om plastic bordjes, plastic bestek, plastic roerstaafjes, piepschuimen (EPS) voedsel- en drankverpakkingen en rietjes.

Daarnaast zijn voedselverpakkingen bedoeld voor directe consumptie opgenomen in artikel 4 van de SUP-richtlijn: lidstaten moeten in 2026 een meetbare reductie van gebruik van deze voedselverpakkingen bewerkstelligen t.o.v. het jaar 2022.

Voor voedselverpakkingen inclusief fastfood of maaltijden die gereed zijn voor onmiddellijke consumptie, zakjes en wikkels voor voedingsmiddelen, drankverpakkingen en samengestelde drankverpakkingen van ten hoogste 3 liter worden producenten vanaf december 2024 verantwoordelijk gesteld voor kosten voor inzameling van afval, opruimen van zwerfvuil en bewustwordingsmaatregelen.

Schone Rivieren ondersteunt deze richtlijnen vanuit de EU, maar ziet veel ruimte voor een hogere ambitie. Er bestaat nationale beleidsvrijheid om de richtlijn ambitieuzer te maken en hogere doelen te stellen. De Nederlandse overheid heeft gekozen voor een zuivere implementatie van de richtlijn⁶.

De verpakkingsindustrie richt zich onder andere op het verminderen van het gewicht van plastic voedselverpakkingen. Dit leidt tot vermindering van het totaal volume verbruikt plastic, maar Schone Rivieren wil erop wijzen dat lichtgewicht verpakkingen juist een groter risico hebben om in het zwerfafval terecht te komen⁷. Plasticfolies breken makkelijker uiteen tot de kleine stukjes ondefinieerbaar plastic die zoals gezegd de lijst van meest gevonden afvalitems in de Nederlandse rivieren aanvoert^{1,2}.

POSITIE SCHONE RIVIEREN

De resultaten van Schone Rivieren laten duidelijk zien dat plasticvoedselverpakkingen in grote hoeveelheden in ons milieu terecht komen. Herontwerp van zowel product als gebruikspatroon is dan ook hard nodig om verdere milieuschade te voorkomen. Bij het herontwerpen van voedselverpakkingen en implementatie van de nieuwe SUP-richtlijn pleit Schone Rivieren voor:

Verschuiving van eenmalig naar meermalig:

- Verkies herbruikbare voedselverpakkingen boven eenmalig te gebruiken verpakkingen.
- Bied de consument een alternatief voor wegwerpverpakkingen, zoals het gebruik van, incentive based, terug in te leveren verpakkingen of het laten vullen van zelf meegebrachte verpakkingen
- Zet in op ambitieuze reductie van plastic voedsel- en drankverpakkingen

Als wegwerpverpakkingen onvermijdelijk zijn, ontwerp de verpakking voor verwerking na de gebruiksfase:

- Gebruik geen materialen, zoals plastic, die niet afbreken in het milieu^{8,9}
- Vermijdt losse en lichte onderdelen en (onnodige) individuele verpakkingen
- Mix geen materialen waardoor gescheiden inzameling en recycling van afvalproducten onmogelijk wordt
- Communiceer aan de gebruiker hoe de verpakking weggegooid moet worden na gebruik

REFERENTIES

1. Wat spoelt er aan op rivieroeveren? Resultaten van twee jaar afvalmonitoring aan de oevers van de Maas en de Waal
https://www.schonerivieren.org/wp-content/uploads/2020/05/Schone_Rivieren_rapportage_2019-1.pdf
2. Factsheet voorjaarsmeting 2021
<https://www.schonerivieren.org/wp-content/uploads/2021/06/Schone-Rivieren-factsheet-juni-2021.pdf>
3. Landelijke zwerfafvalmonitor. Meting schoonheidsbeelden en samenstelling zwerfafval 2019
<https://zwerfafval.rijkswaterstaat.nl/@238400/landelijke-zwerfafvalmonitor-2019/>
4. Plastic verpakkingen in de voedingssector, ING Economisch Bureau, oktober 2019
https://www.ing.nl/media/ING_EBZ_de-plastic-puzzel-in-de-voedingssector_tcm162-180782.pdf
5. Ook Dirk van den Broek begint kleine stadswinkels
<https://www.parool.nl/nederland/ook-dirk-van-den-broek-begint-kleine-stadswinkels~be1431e8/>
6. Kamerbrief over wegwerpplastics richtlijn
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/11/27/implementatie-wegwerpplastics-richtlijn>
7. Schijnoplossingen: lichtgewicht verpakkingen
<https://www.plasticsoupfoundation.org/plastic-probleem/schijnoplossingen/lichtgewicht-verpakkingen/>
8. New British standard for biodegradable plastic introduced
<https://www.theguardian.com/environment/2020/oct/01/new-british-standard-for-biodegradable-plastic-introduced>
9. Why 'Biodegradable' isn't what you think
<https://www.nytimes.com/interactive/2020/10/01/climate/biodegradable-containers.html>